

OECDs RETNINGSLINJER FOR FLERNASJONALE SELSKAPER

OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper: Anbefalinger for ansvarlig næringsliv innenfor en global ramme

Forord

1. OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper («retningslinjene») er anbefalinger fra regjeringer til flernasjonale selskaper. Retningslinjene har som mål å sikre at virksomheten til disse selskapene er i samsvar med den offentlige politikk, å styrke grunnlaget for gjensidig tillit mellom selskapene og samfunnet der de driver virksomhet, å søke å forbedre klimaet for utenlandske investeringer og å styrke de flernasjonale selskaperens bidrag til en bærekraftig utvikling. Retningslinjene inngår i OECDs erklæring om internasjonale investeringer og flernasjonale selskaper. De øvrige elementene i erklæringen omhandler nasjonal behandling, motstridende krav til selskaper samt internasjonale investeringsinsentiver og -hindringer. Retningslinjene gir frivillige prinsipper og standarder for ansvarlig næringsliv i samsvar med gjeldende lover og internasjonalt anerkjente standarder. Landene som slutter seg til retningslinjene, binder seg imidlertid til å gjennomføre dem i samsvar med OECDs rådsvedtak om retningslinjer for flernasjonale selskaper. I tillegg kan saker som omfattes av retningslinjene, også være underlagt nasjonal lovgivning og internasjonale forpliktelser.
2. Internasjonalt næringsliv har gjennomgått omfattende strukturelle endringer, og retningslinjene er oppdatert for å avspeile disse endringene. Med framveksten av tjeneste- og kunnskapsintensive næringer og med internettøkonomiens vekst spiller tjeneste- og teknologiselskaper en stadig viktigere rolle på den internasjonale arenaen. Store selskaper står fremdeles for størstedelen av internasjonale investeringer, og utviklingen går i retning av store internasjonale fusjoner. Samtidig har utenlandske investeringer ved små og mellomstore bedrifter også økt, og disse selskapene spiller nå en betydelig rolle på den internasjonale arenaen. Flernasjonale selskaper har, i likhet med sine nasjonale motstykker, utviklet seg til å omfatte mange slags forretningsmodeller og

organisasjonsformer. Strategiske allianser og tettere forhold til leverandører og kontraktører har en tendens til å viske ut grensene for selskapet.

3. Den raske utviklingen med hensyn til flernasjonale selskapers oppbygning avspeiles også i deres virksomhet i utviklingslandene, der direkte investeringer fra utlandet har vært i rask vekst. I utviklingslandene har flernasjonale selskaper spredd virksomheten ut over primærproduksjon og utvinningsnæringer til industriproduksjon, montering, utvikling av hjemmemarked og tjenester. Et annet sentralt trekk ved utviklingen er framveksten av flernasjonale selskaper med base i utviklingsland som store internasjonale investorer.
4. Gjennom internasjonal handel og investeringer har virksomheten til flernasjonale selskaper styrket og utdypet båndene som knytter verdens land og regioner sammen. Denne virksomheten medfører betydelige goder for hjem- og vertsland. Disse godene oppstår når flernasjonale selskaper leverer varer og tjenester som forbrukerne ønsker å kjøpe, til konkurransedyktige priser, og når de gir en anstendig avkastning til leverandørene av kapital. Deres handels- og investeringsvirksomhet bidrar til en effektiv utnyttning av kapital, teknologi, menneskelige ressurser og naturressurser. De letter overføring av teknologi mellom verdens regioner og utvikling av teknologi som avspeiler lokale forhold. Både gjennom formell opplæring og opplæring på arbeidsplassen fremmer selskapene også utvikling av menneskelig kapital og skaper muligheter for arbeid i vertslandene.
5. De raske økonomiske endringene og arten og omfanget av dem har stilt selskapene og selskapenes eiere overfor nye strategiske utfordringer. Flernasjonale selskaper har muligheten til å følge en forretningspraksis med de beste rutiner for en bærekraftig utvikling for dermed å sikre samsvar mellom økonomiske, miljømessige og sosiale mål. De flernasjonale selskapenes evne til å fremme en bærekraftig utvikling øker sterkt når handel og investeringer foregår innenfor en ramme av åpne, konkurransepregede og hensiktsmessig regulerte markeder.
6. Mange flernasjonale selskaper har vist at respekt for god forretningsskikk kan gi bedre resultat. Dagens konkurransekrefter er sterke, og flernasjonale selskaper står overfor mange ulike slags rettslige, sosiale og regulerende rammer. I denne situasjonen kan

enkelte selskaper bli fristet til å se bort fra relevante standarder og prinsipper for god forretningsskikk i et forsøk på å skaffe seg urettmessige konkurransefordeler. Selv om det bare er noen få selskaper som gjør dette, kan det føre til at også andre får et dårlig omdømme, og til offentlig bekymring.

7. Mange selskaper har møtt denne offentlige bekymringen med å utvikle interne programmer og veilednings- og ledelsessystemer som underbygger deres forpliktelse til å utvise god samfunnsånd, god praksis og god atferd i forretnings- og arbeidsforhold. Enkelte har benyttet seg av konsulent-, revisjons- og sertifiseringsfirmaer, noe som har bidratt til mer kunnskap på disse områdene. Noen selskaper har også fremmet sosial dialog om hva ansvarlig forretningspraksis består i, og har samarbeidet med interessenter, blant annet i forbindelse med flerpartsinitiativer, for å utarbeide veiledere om dette. Retningslinjene klargjør de tilsluttede regjeringenes felles forventninger til forretningspraksis og utgjør et referansepunkt for selskapene og for andre interessenter. På denne måten både utfyller og forsterker retningslinjene private bestrebelser på å definere og følge ansvarlig forretningspraksis.
8. Regjeringene samarbeider med hverandre og med andre aktører om å styrke de internasjonale rettslige og politiske rammene som næringslivet driver sin virksomhet innenfor. Denne prosessen så dagens lys samtidig med at Den internasjonale arbeidsorganisasjon begynte sitt virke tidlig på 1900-tallet. De forente nasjoners vedtakelse av Verdenserklæringen om menneskerettighetene i 1948 var en annen milepæl. Den markerte starten på arbeidet med å utvikle standarder av betydning for mange områder innenfor ansvarlig næringsliv – en prosess som pågår fortsatt. OECD har i betydelig grad bidratt til denne prosessen ved å utvikle standarder som omfatter blant annet miljø, bekjempelse av korrupsjon, forbrukerinteresser, eierstyring og selskapsledelse, og beskatning.
9. Regjeringene tilsluttet retningslinjene har som felles mål å oppmuntre til de positive bidrag som flernasjonale selskaper kan gi til økonomisk, miljømessig og sosial framgang, og i størst mulig grad å begrense problemer som kan oppstå i tilknytning til de ulike virksomhetene. I sitt arbeid mot dette målet kommer regjeringene til å samarbeide med mange selskaper, fagforeninger og andre ikke-statlige organisasjoner som hver på sitt vis

arbeider mot det samme målet. Regjeringene kan hjelpe til ved å sørge for gode rammer for innenrikspolitikken, blant annet en stabil makroøkonomisk politikk, likebehandling av selskaper, hensiktsmessig regulering og fornuftig tilsyn, et upartisk system for rettspleie og håndheving av loven, og en effektiv og redelig offentlig forvaltning. De kan også hjelpe til ved å opprettholde og fremme hensiktsmessige standarder og politikk til støtte for en bærekraftig utvikling og ved å delta i pågående reformarbeid for å sikre at virksomheten i offentlig sektor er effektiv og hensiktsmessig. Regjeringene som er tilsluttet retningslinjene, er forpliktet til kontinuerlig å forbedre både nasjonal og internasjonal politikk, med sikte på å bedre velferden og levestandarden for hele befolkningen.

I. Begreper og prinsipper

1. Retningslinjene er felles anbefalinger fra regjeringene til flernasjonale selskaper. De gir prinsipper og standarder for god praksis i samsvar med gjeldende lover og internasjonalt anerkjente standarder. Overholdelse av retningslinjene er frivillig for selskapene og kan ikke håndheves rettslig. Enkelte forhold som omfattes av retningslinjene, kan like fullt være regulert i nasjonal lovgivning eller gjennom internasjonale forpliktelser.
2. Et selskaps første forpliktelse er å overholde nasjonale lover. Retningslinjene verken erstatter eller skal oppfattes slik at de setter til side nasjonale lover og forskrifter. Selv om retningslinjene i mange tilfeller går lenger enn loven, bør de ikke og er heller ikke ment å sette et selskap i en slik posisjon at det blir gjenstand for motstridende krav. I land der nasjonale lover og forskrifter er i strid med retningslinjenes prinsipper og standarder, bør selskapene likevel bestrebe seg på å oppfylle disse prinsippene og standardene så langt det er mulig, uten derved å handle i strid med nasjonal rett.
3. Etersom flernasjonale selskapers virksomhet er verdensomspennende, bør også det internasjonale samarbeidet på dette området omfatte alle land. Regjeringene som er tilsluttet retningslinjene, oppfordrer selskapene som driver virksomhet på deres territorier, til å overholde retningslinjene overalt der de driver virksomhet, samtidig som de tar hensyn til særlige forhold i det enkelte vertsland.

4. En nøyaktig definisjon av flernasjonale selskaper er ikke nødvendig av hensyn til retningslinjene. Disse selskapene driver virksomhet innenfor alle sektorer i økonomien. De omfatter vanligvis selskaper eller andre enheter som er etablert i mer enn ett land og knyttet sammen på en slik måte at de kan samordne virksomheten på ulike vis. Selv om én eller flere av disse enhetene kan være i stand til å øve betydelig innflytelse på andres virksomhet, kan enhetenes grad av selvstyre innenfor selskapet variere stort fra ett flernasjonalt selskap til et annet. Eierskapet kan være privat, statlig eller blandet. Retningslinjene er rettet til alle enhetene innenfor det flernasjonale selskapet (morselskap og/eller lokale enheter). Det forventes at de ulike enhetene, alt etter den faktiske fordelingen av ansvar dem imellom, samarbeider og hjelper hverandre slik at det blir lettere å følge retningslinjene.
5. Retningslinjene tar ikke sikte på å innføre forskjellsbehandling av flernasjonale og nasjonale selskaper. De avspeiler god praksis for alle. Derfor er både flernasjonale og nasjonale selskaper gjenstand for de samme forventningene til atferd der retningslinjene er relevante for begge parter.
6. Regjeringene ønsker å oppmuntre til størst mulig overholdelse av retningslinjene. Selv om det innrømmes at små og mellomstore bedrifter ikke alltid har samme mulighet til det som større selskaper, oppmuntrer de tilsluttede regjeringene dem likevel til å følge retningslinjene i størst mulig grad.
7. Regjeringene som er tilsluttet retningslinjene, skal ikke bruke dem til proteksjonistiske formål eller på en måte som reiser tvil om den relative fordelingen til et land der flernasjonale selskaper investerer.
8. Regjeringene har i henhold til folkeretten rett til å bestemme på hvilke vilkår de flernasjonale selskapene kan drive virksomhet innenfor deres jurisdiksjon. Enhetene i et flernasjonalt selskap som er etablert i flere land, er underlagt lovene som gjelder i disse landene. Når flernasjonale selskaper er gjenstand for motstridende krav fra tilsluttede land eller tredjeland, oppfordres de berørte regjeringene til å samarbeide i god tro med sikte på å løse problemer som måtte oppstå.

9. Regjeringene som er tilsluttet retningslinjene, legger dem fram i den forståelse at de vil oppfylle sin plikt til å behandle selskapene rettferdig og i samsvar med folkeretten og sine avtaleforpliktelser.
10. Det oppmuntres til å bruke hensiktsmessige internasjonale tvisteløsningsmekanismer, herunder voldgift, for å gjøre det enklere å løse rettslige problemer som oppstår mellom et selskap og myndighetene i vertslandet.
11. Regjeringene som er tilsluttet retningslinjene, skal gjennomføre dem og oppmuntre til at de blir brukt. De skal opprette nasjonale kontaktpunkter som skal fremme retningslinjene og fungere som et forum der alle saker som angår retningslinjene, kan drøftes. De tilsluttede regjeringene skal også delta i egnede evaluerings- og konsultasjonsordninger der de kan ta opp saker som gjelder fortolkningen av retningslinjene i en stadig skiftende verden.

II. Overordnede retningslinjer

Selskapene bør ta fullt ut hensyn til den fastlagte politikken i landene der de driver virksomhet, og også ta hensyn til andre interessenters synspunkter. I denne forbindelse

A. bør de

1. bidra til økonomisk, sosial og miljømessig framgang med sikte på å skape en bærekraftig utvikling,
2. respektere de internasjonalt anerkjente menneskerettighetene til dem som berøres av virksomheten deres,
3. oppmuntre til lokal kapasitetsbygging gjennom nært samarbeid med lokalsamfunnet, herunder næringsinteresser, og utvikle selskapets virksomhet på hjemme- og utemarkeder, i samsvar med behovet for sunn handelspraksis,

4. oppmuntre til oppbygging av menneskelig kapital, særlig ved å skape arbeidsplasser og legge til rette for opplæringsmuligheter for arbeidstakere¹,
5. avstå fra å søke eller godta unntak som ikke er nevnt i lover eller forskrifter om blant annet menneskerettigheter, miljø, helse, sikkerhet, arbeidsforhold, beskatning, økonomiske insentiver eller andre forhold,
6. støtte og opprettholde gode prinsipper for eierstyring og selskapsledelse og utarbeide og følge gode rutiner for selskapsledelse, også innenfor konsern eller selskapsgrupper,
7. utvikle og følge effektive frivillige praksisformer og ledelsessystemer som fremmer et forhold bygd på tiltro og gjensidig tillit mellom selskapene og samfunnene der de driver virksomhet,
8. fremme bevissthet om og overholdelse av selskapets politikk blant sine arbeidstakere ved behørig formidling av denne politikken, blant annet i opplæringsprogrammer,
9. avstå fra diskriminerende eller disiplinære tiltak mot arbeidstakere som i god tro gir opplysninger til ledelsen eller til kompetente offentlige myndigheter om forhold som er i strid med loven, retningslinjene eller selskapets politikk,
10. gjennomføre risikobaserte aktsomhetsvurderinger², for eksempel ved å innarbeide dem i selskapets systemer for risikostyring, for å kartlegge, forebygge og begrense faktiske og potensielle negative konsekvenser som beskrevet i punkt 11 og 12, og å gjøre rede for hvordan disse konsekvensene håndteres. Arten og omfanget av aktsomhetsvurderinger avhenger av den konkrete situasjonen,
11. unngå å forårsake eller medvirke til negative konsekvenser som følge av egen virksomhet i saker som omfattes av retningslinjene, og håndtere slike konsekvenser når de måtte forekomme,

¹ Ved oppdateringen av retningslinjene i mai 2011 ble "employee" endret til "worker" i alle kapitler utenom kap. VII. Endringen gjenspeiler *ILOs trepartserklæring om grunnleggende prinsipper for multinasjonale selskaper og sosiale hensyn*. "Employee" innebærer, i juridisk forstand, at et selskap har ansvar for arbeidere det har inngått kontrakt med. "Worker" omfatter sesongarbeidere og andre som er ansatt av underleverandører. I den norske versjonen av retningslinjene 2000 brukes begrepet arbeidstaker gjennomgående. Begrepet forstås vidt i arbeidsmiljøloven § 1- 8 (1) og dekker enhver som utfører arbeid i annens tjeneste. Den norske versjonen beholder derfor begrepet arbeidstaker.

² Due diligence

12. bestrebe seg på å forebygge eller begrense negative konsekvenser selv om de ikke har medvirket til dem, når de aktuelle konsekvensene likevel er direkte knyttet til deres virksomhet, varer eller tjenester gjennom en forretningsforbindelse. Hensikten her er ikke å velte ansvaret fra enheten som er årsaken til de negative konsekvensene, over på selskapet som den har forretningsforbindelse med,
13. i tillegg til å håndtere negative konsekvenser i forbindelse med saker som omfattes av retningslinjene, der det er praktisk mulig oppmuntre forretningspartnere, herunder leverandører og underleverandører, til å følge prinsipper for ansvarlig forretningspraksis i samsvar med retningslinjene,
14. samarbeide med interessenter slik at de får reell anledning til å fremme sine synspunkter og bli tatt hensyn til i planleggings- og beslutningsprosesser i tilknytning til prosjekter eller annen virksomhet som kan få betydelige konsekvenser for lokalsamfunnet,
15. avstå fra all upassende innblanding i lokal politisk virksomhet.

B. Selskapene oppfordres til

1. å støtte, alt etter forholdene, samarbeidsinitiativer i egnede fora for å fremme frihet på Internett gjennom respekt for retten til ytrings-, forsamlings- og organisasjonsfrihet på nettet,
2. der det er hensiktsmessig, å delta i eller støtte private initiativer eller flerpartsinitiativer og sosial dialog om ansvarlig styring av leveransekjeden, og samtidig påse at det i disse initiativene tas tilbørlig hensyn til gjeldende internasjonalt anerkjente standarder og til de sosiale og økonomiske konsekvensene for utviklingslandene.

III. Offentliggjøring av opplysninger

1. Selskapene bør forsikre seg om at de offentliggjør nøyaktige opplysninger om alle vesentlige forhold som angår deres virksomhet, oppbygning, økonomiske situasjon, resultater, eierskap og ledelse innen rimelig tid. Disse opplysningene bør offentliggjøres for selskapet som helhet, eventuelt også for forretningsområder eller geografiske områder. Selskapenes politikk for offentliggjøring av opplysninger bør tilpasses deres art,

størrelse og beliggenhet, samtidig som det tas tilbørlig hensyn til kostnadene, kravet til fortrolighet i forretningsvirksomhet og andre konkurransehensyn.

2. Selskapenes politikk for offentliggjøring av opplysninger bør omfatte, men ikke begrenses til vesentlige opplysninger om
 - a) selskapets finans- og driftsresultater,
 - b) selskapets formål,
 - c) store aksjonærer og stemmerett, blant annet om hvordan et konsern eller en selskapsgruppe er oppbygd, og om forholdet mellom selskapene som inngår i konsernet eller gruppen, samt kontrollordninger,
 - d) retningslinjer for godtgjøring av styremedlemmer og toppledere, og opplysninger om styremedlemmer, blant annet om deres kvalifikasjoner, utvelgelsesprosessen, om de innehar styreverv i andre selskaper, og om styret anser de enkelte styremedlemmene som uavhengige,
 - e) transaksjoner med nærstående parter,
 - f) forutsigbare risikofaktorer,
 - g) spørsmål som gjelder arbeidstakere og andre interessenter,
 - h) ledelsesoppbygning og ledelsespolitikk, særlig innholdet i eventuelle retningslinjer for eierstyring og selskapsledelse og den tilhørende gjennomføringsprosessen.
3. Selskapene oppfordres til å offentliggjøre også andre opplysninger, blant annet:
 - a) verdierklæringer eller erklæringer om forretningspraksis beregnet på offentliggjøring, herunder opplysninger om selskapets politikk i saker som omfattes av retningslinjene, i den grad de har betydning for selskapets virksomhet,
 - b) retningslinjer og andre regler for atferd som selskapet følger, datoen da de ble vedtatt, samt landene og enhetene som disse erklæringene gjelder for,

- c) selskapets resultater sammenholdt med disse erklæringene og reglene,
 - d) opplysninger om systemer for internrevisjon og risikohåndtering og for å sikre at selskapet etterlever lover og forskrifter,
 - e) opplysninger om forholdet til arbeidstakere og andre interessenter.
4. Selskapene bør anvende høye kvalitetsstandarder for regnskapsførsel og for offentliggjøring av opplysninger av økonomisk og ikke-økonomisk art, herunder eventuelle opplysninger om miljømessige og sosiale forhold. Det bør opplyses om hvilke standarder eller hvilken politikk som ligger til grunn for utarbeiding og offentliggjøring av opplysninger. Det bør gjennomføres årlig revisjon av en uavhengig, kompetent og kvalifisert revisor for å gi styret og aksjonærene en eksternt og objektiv forsikring om at årsregnskapet i alle vesentlige henseender gir et korrekt bilde av selskapets økonomiske situasjon og resultater.

IV. Menneskerettigheter

Statene plikter å verne om menneskerettighetene. Selskapene bør, i samsvar med internasjonalt anerkjente menneskerettigheter, de internasjonale menneskerettighetsforpliktelsene til landene der de driver virksomhet, samt relevante nasjonale lover og forskrifter,

- 1. respektere menneskerettighetene, hvilket betyr at de bør unngå å krenke andres menneskerettigheter og bør håndtere negative konsekvenser de er innblandet i på menneskerettighetsområdet,
- 2. unngå i forbindelse med sin egen virksomhet å forårsake eller medvirke til negative konsekvenser på menneskerettighetsområdet og håndtere slike konsekvenser når de måtte forekomme,
- 3. bestrebe seg på å forebygge eller begrense negative konsekvenser på menneskerettighetsområdet som er direkte knyttet til deres virksomhet, varer eller tjenester gjennom en forretningsforbindelse, selv om de ikke har medvirket til dem,
- 4. innarbeide i sine retningslinjer en forpliktelse til å respektere menneskerettighetene,

5. gjennomføre aktsomhetsvurderinger på menneskerettighetsområdet som står i forhold til selskapets størrelse, virksomhetens art, konteksten virksomheten finner sted innenfor, samt faren for negative konsekvenser på menneskerettighetsområdet,
6. sørge for eller samarbeide gjennom legitime prosesser i den hensikt å avhjelpe negative konsekvenser på menneskerettighetsområdet straks de blir klar over at de har forårsaket eller medvirket til disse konsekvensene.

V. Sysselsetting og forholdet mellom partene i arbeidslivet

Selskapene bør, i samsvar med gjeldende lover og forskrifter, de rådende forhold mellom partene i arbeidslivet og praksis i arbeidsforhold samt gjeldende internasjonale arbeidsrettslige standarder,

1. a) respektere den rett arbeidstakere i flernasjonale selskaper har til å opprette eller slutte seg til fagforeninger og representative organisasjoner etter deres eget valg,
- b) respektere den rett arbeidstakere i flernasjonale selskaper har til å få fagforeninger og representative organisasjoner etter deres eget valg anerkjent med henblikk på kollektive forhandlinger, og delta, enten enkeltvis eller gjennom arbeidsgiverorganisasjoner, i konstruktive forhandlinger med slike representanter med sikte på å inngå avtaler om arbeidsvilkår,
- c) bidra til effektiv avskaffing av barnearbeid og treffe øyeblikkelige og effektive tiltak for å sikre at de verste former for barnearbeid snarest mulig blir forbudt og avskaffet,
- d) bidra til avskaffing av alle former for tvangsarbeid og treffe tilstrekkelige tiltak for å sikre at tvangsarbeid ikke forekommer i deres virksomhet,
- e) i all sin virksomhet følge prinsippet om likestilling og likebehandling på arbeidsmarkedet og i saker om arbeids- eller yrkesforhold ikke forskjellsbehandle arbeidstakerne på grunnlag av rase, farge, kjønn, religion, politiske meninger, nasjonal tilhørighet, sosial bakgrunn eller annen stilling, med mindre visse preferanser for arbeidstakernes egenskaper er i tråd med en fastlagt statlig politikk som har som mål å fremme økt likestilling på arbeidsmarkedet, eller gjelder arbeidets art,

2.
 - a) gi arbeidstakernes representanter de ressurser som kreves for å bidra til at det kan utformes effektive tariffavtaler,
 - b) gi arbeidstakernes representanter de opplysninger som kreves for å kunne føre meningsfulle forhandlinger om arbeidsvilkår,
 - c) gi arbeidstakerne og deres representanter opplysninger slik at de kan danne seg et pålitelig bilde av foretakets, eventuelt hele selskapets, resultater,
3. fremme samråd og samarbeid mellom arbeidsgivere og arbeidstakere og deres representanter i saker av felles interesse,
4.
 - a) overholde standarder for arbeidsforhold og forholdet mellom arbeidsgiver og arbeidstaker som ikke er mindre gunstige enn dem som følges av tilsvarende arbeidsgivere i vertslandet,
 - b) når flernasjonale selskaper driver virksomhet i utviklingsland, der det ikke nødvendigvis finnes tilsvarende arbeidsgivere, sørge for best mulige lønninger, goder og arbeidsforhold, i samsvar med myndighetenes politikk. Disse bør stå i forhold til selskapets økonomiske stilling, men bør som et minstekrav være gode nok til å tilfredsstille arbeidstakernes og deres familiers grunnleggende behov,
 - c) treffe tilstrekkelige tiltak for å sikre helse og sikkerhet på arbeidsplassen der de driver virksomhet,
5. så langt det lar seg gjøre i deres virksomhet, og i samarbeid med arbeidstakernes representanter og eventuelt også relevante statlige myndigheter, bruke og lære opp lokal arbeidskraft slik at de kan bedre sine kvalifikasjoner,
6. dersom det vurderes å foreta endringer i virksomheten som kan få store konsekvenser for sysselsettingen, særlig ved nedlegging av enheter som innebærer massepermitteringer eller masseoppsigelser, gi varsel i rimelig tid om slike endringer til arbeidstakernes representanter og deres organisasjoner, eventuelt også til relevante statlige myndigheter,

og samarbeide med arbeidstakernes representanter og ansvarlige statlige myndigheter for å begrense de negative følgene så langt det lar seg gjøre. På bakgrunn av de særlige forholdene i hver enkelt sak bør ledelsen gi varsel før det treffes endelig beslutning. Andre framgangsmåter kan også benyttes for å få til et meningsfylt samarbeid med sikte på å begrense følgene av slike beslutninger,

7. i forbindelse med forhandlinger i god tro med arbeidstakernes representanter om arbeidsvilkår, eller når arbeidstakerne benytter sin rett til å organisere seg, ikke true med flytting av hele eller deler av en driftsenhet fra det aktuelle landet eller overføre arbeidstakere fra selskapets enheter i andre land for på utilbørlig vis å påvirke forhandlingene eller hindre arbeidstakerne i å benytte sin rett til å organisere seg,
8. legge forholdene til rette for at arbeidstakernes representanter kan forhandle om tariffavtaler eller om spørsmål som gjelder forholdet mellom ansatte og ledelsen, og tillate at partene drøfter saker av felles interesse med representanter for ledelsen som har myndighet til å treffe avgjørelse i disse sakene.

VI. Miljøvern

Selskapene bør, innenfor rammen av lover, forskrifter og administrativ praksis i landene der de driver virksomhet, og under henvisning til aktuelle internasjonale avtaler, prinsipper, mål og standarder, ta tilbørlig hensyn til behovet for å verne miljøet og folks helse og sikkerhet, og generelt drive sin virksomhet på en slik måte at de bidrar til det overordnede målet om bærekraftig utvikling. Selskapene bør særlig

1. opprette og vedlikeholde et miljøstyringssystem som passer for selskapet, med blant annet
 - a) innhenting og vurdering av tilstrekkelige og aktuelle opplysninger om de helse-, miljø- og sikkerhetsmessige konsekvensene av egen virksomhet,
 - b) fastsetting av målbare mål, eventuelt også mål for bedre miljøprestasjoner og ressursutnytting, herunder en jevnlig vurdering av om målene fortsatt er aktuelle; der

- det er hensiktsmessig, bør målene være i samsvar med nasjonal politikk og internasjonale miljøforpliktelser, og
- c) jevnlig overvåking og verifisering av framdriften i arbeidet mot de helse-, miljø- og sikkerhetsmessige målene,
2. idet de tar hensyn til kostnader, kravet til fortrolighet i forretningsvirksomhet og vernet av immaterialrettigheter,
 - a) gi offentligheten og arbeidstakerne tilstrekkelige, målbare, etterprøvbare (der det er aktuelt) og aktuelle opplysninger om potensielle helse-, miljø- og sikkerhetsmessige konsekvenser av selskapets virksomhet; dette kan for eksempel omfatte en redegjørelse om framdriften i miljøarbeidet, og
 - b) i tilstrekkelig grad og til rett tid kommunisere med og rådspørre samfunnene som blir direkte berørt av selskapets helse-, miljø- og sikkerhetspolitikk og gjennomføringen av den,
 3. vurdere og i sin beslutningsprosess ta i betraktning de forutsigbare helse-, miljø- og sikkerhetsmessige konsekvensene av selskapets prosesser, varer og tjenester gjennom hele deres levetid for å hindre at slike konsekvenser oppstår, eller, der dette ikke lar seg gjøre, for å begrense dem. Dersom den foreslåtte virksomheten kan få betydelige helse-, miljø- eller sikkerhetsmessige konsekvenser, og dersom den må godkjennes av kompetent myndighet, må det utarbeides en passende miljøkonsekvensanalyse,
 4. i tilfeller der det er fare for alvorlig skade på miljøet, folks helse og sikkerhet også tatt i betraktning, og i samsvar med den vitenskapelige og tekniske oppfatningen av risikoen, ikke bruke mangel på full vitenskapelig sikkerhet som argument for å utsette kostnadseffektive tiltak som kan forebygge eller minske slik skade,
 5. ha beredskapsplaner for å forebygge, dempe eller begrense alvorlige miljø- eller helseskader som skyldes deres virksomhet, blant annet i forbindelse med ulykker og nødssituasjoner, samt rutiner for øyeblikkelig melding til kompetente myndigheter,

6. kontinuerlig bestrebe seg på å forbedre sine miljøprestasjoner, i selskapet selv og, der det er hensiktsmessig, også i leveransekjeden, ved å oppmuntre for eksempel til
 - a) å bruke, i alle deler av selskapet, teknologi og driftsmetoder som avspeiler standardene for miljøprestasjonene i den delen av selskapet som har de beste resultatene,
 - b) å utvikle og levere varer eller tjenester som ikke skader miljøet unødig, er sikre å bruke som forutsatt, reduserer utslipp av klimagasser, er energi- og ressursbesparende, kan brukes på nytt, kan gjenvinnes eller kan sluttbehandles på en sikker måte,
 - c) å fremme økt bevissthet blant kunder om de miljømessige konsekvensene av å bruke selskapets varer og tjenester, blant annet ved å gi nøyaktige opplysninger om varene (for eksempel om utslipp av klimagasser, biologisk mangfold, ressurseffektivitet eller andre miljøspørsmål), og
 - d) å undersøke og vurdere hvordan selskapet på sikt kan bedre sine miljøprestasjoner, for eksempel ved å utarbeide strategier for utslippsreduksjon, for effektiv ressursutnyttning og -gjenvinning, for å erstatte eller begrense bruken av giftige stoffer eller for å sikre biologisk mangfold,
7. gi arbeidstakerne tilstrekkelig utdanning og opplæring i helse-, miljø- og sikkerhetsspørsmål, blant annet håndtering av farlige stoffer og forebygging av miljøulykker, samt mer allmenne områder innenfor miljøstyring, for eksempel rutiner for gjennomføring av miljøkonsekvensanalyser, publikumskontakt og miljøteknologi,
8. bidra til at det utformes en miljømessig meningsfylt og økonomisk effektiv offentlig politikk, for eksempel gjennom samarbeid eller tiltak som vil øke bevisstheten om og vern av miljøet.

VII. Bekjemping av bestikkelser, tilbud om bestikkelser og pengeutpressing

Selskapene bør ikke, verken direkte eller indirekte, tilby, love, gi eller kreve bestikkelser eller andre urettmessige fordeler for å skaffe seg eller beholde forretninger eller andre utilbørlige

fordeler. Selskapene bør heller ikke gi etter for tilbud om bestikkelser og pengeutpressing. De bør særlig

1. avstå fra å tilby, love eller gi offentlige tjenestemenn eller arbeidstakere hos forretningspartnere urettmessige økonomiske eller andre fordeler. Selskapene bør heller ikke be om, akseptere eller ta imot urettmessige økonomiske eller andre fordeler fra offentlige tjenestemenn eller arbeidstakere hos forretningspartnere. De bør ikke benytte tredjemann, som agenter eller andre mellomledd, konsulenter, representanter, forhandlere, konsortier, kontraktører, leverandører eller deltakere i felleskontrollerte foretak («joint venture»), til å kanalisere urettmessige økonomiske eller andre fordeler til offentlige tjenestemenn eller til arbeidstakere hos forretningspartnere eller deres slektninger eller forretningsforbindelser,
2. på grunnlag av risikovurderinger som vektlegger selskapets særlige omstendigheter, særlig faren for bestikkelser (for eksempel som følge av den geografiske eller næringsmessige sektoren virksomheten sorterer under), utforme og innføre tilstrekkelige programmer og tiltak for internkontroll og for å sikre etterlevelse av selskapets etiske normer og regler med sikte på å forebygge og avdekke bestikkelser. Disse programmene og tiltakene bør omfatte et system for finansielle prosedyrer og regnskapsføring, herunder et system for internkontroll, fornuftig utformet for å sikre korrekt og nøyaktig føring av bøker, protokoller og regnskap, slik at de ikke kan benyttes til å gi eller skjule bruk av bestikkelser. Slike særlige omstendigheter og faren for bestikkelser bør overvåkes jevnlig og revurderes ved behov for å påse at selskapets programmer og tiltak for internkontroll og for å sikre etterlevelse av dets etiske normer og regler justeres og forblir effektive, og for å begrense faren for at selskapet skal medvirke til bestikkelser, tilbud om bestikkelser eller pengeutpressing,
3. i sine programmer og tiltak for internkontroll og for å sikre etterlevelse av selskapets etiske normer og regler, forby eller hindre betaling av mindre beløp i tilretteleggelsespenger («facilitation payments»), noe som normalt er ulovlig i de land der dette forekommer, og når slik betaling finner sted, sørge for at beløpet blir nøyaktig bokført og registrert i finansielle protokoller,

4. idet det tas hensyn til den særlige risikoen for bestikkelser selskapet løper, sikre at det gjennomføres forskriftsmessig dokumenterte aktsomhetsvurderinger i forbindelse med tilsetning av og nødvendig og jevnlig tilsyn med agenter, og at godtgjøringen av dets agenter er passende og bare er for legitime tjenester. Der det er aktuelt, bør det føres en liste over agenter som er benyttet i forbindelse med transaksjoner med offentlige organer og statseide selskaper; listen bør stilles til rådighet for kompetente myndigheter, i samsvar med gjeldende krav til offentlighet,
5. styrke åpenheten i virksomheten som ledd i kampen mot bestikkelser, tilbud om bestikkelser og pengeutpressing. Selskapet kan for eksempel forplikte seg offentlig til å bekjempe bestikkelser, tilbud om bestikkelser og pengeutpressing, og kan opplyse om ledelsessystemer og hvilke programmer og tiltak for internkontroll og for å sikre etterlevelse av selskapets etiske normer og regler det har vedtatt for å oppfylle disse forpliktelsene. Selskapet bør også fremme åpenhet og dialog med offentligheten for å øke oppmerksomheten om og styrke samarbeidet med den i kampen mot bestikkelser, tilbud om bestikkelser og pengeutpressing,
6. arbeide for at arbeidstakerne skal bli mer bevisst på og følge selskapets politikk og dets programmer og tiltak for internkontroll og for å sikre etterlevelse av selskapets etiske normer og regler med sikte på å bekjempe bestikkelser, tilbud om bestikkelser og pengeutpressing; dette kan gjøres ved behørig formidling av den nevnte politikken, programmene og tiltakene og ved hjelp av opplæringsprogrammer og disiplinærtiltak,
7. avstå fra å gi ulovlige bidrag til kandidater til offentlige verv eller til politiske partier eller til andre politiske organisasjoner. Politiske bidrag bør oppfylle alle krav til offentlighet og bør meldes til den øverste ledelsen.

VIII. Forbrukerinteresser

Når selskapene har med forbrukere å gjøre, bør de utvise god forretnings-, markedsførings- og reklameskikk og bør treffe alle rimelige tiltak for å påse at varene og tjenestene de leverer, holder god kvalitet og er pålitelige. De bør særlig

1. påse at varene og tjenestene de leverer, tilfredsstillende alle avtalte eller lovfestede standarder for forbrukerhelse og forbrukersikkerhet, blant annet standarder som omhandler helseadvarsler og sikkerhetsinformasjon,
2. gi nøyaktige, etterprøvbare og tydelige opplysninger tilstrekkelige til at forbrukerne kan treffe informerte valg, blant annet opplysninger om prisene på og eventuelt innholdet i og sikker bruk av varene og tjenestene, deres miljøegenskaper samt vedlikehold, lagring og sluttbehandling av dem. Om det lar seg gjøre, bør disse opplysningene gis på en måte som gjør det enklere for forbrukerne å sammenlikne produkter,
3. gi forbrukerne tilgang til rettferdige, brukervennlige og effektive utenomrettslige tvisteløsnings- og erstatningsordninger, til rett tid og uten unødige kostnader eller byrder,
4. avstå fra påstander, fortielser og andre villedende, misvisende, svikaktige eller illojale handlinger,
5. støtte tiltak for å fremme forbrukeropplysning på områder som angår deres forretningsvirksomhet, med sikte på blant annet å styrke forbrukernes mulighet til *i)* å treffe informerte valg om sammensatte og komplekse varer, tjenester og markeder, *ii)* å forstå bedre de økonomiske, miljømessige og sosiale konsekvensene av egne valg og *iii)* å støtte et bærekraftig forbruk,
6. respektere forbrukernes privatliv og treffe rimelige tiltak for å sikre vern av personopplysninger som de innhenter, oppbevarer, bruker eller videreformidler,
7. samarbeide fullt ut med offentlige myndigheter for å forebygge og bekjempe villedende markedsføring (blant annet misvisende reklame og svindel) og for å begrense eller hindre alvorlige farer for folks helse og sikkerhet eller for miljøet som skyldes forbruk, bruk eller sluttbehandling av deres varer og tjenester,
8. når de anvender prinsippene ovenfor, ta hensyn til *i)* sårbare og svakerestilte forbrukeres behov og *ii)* de særlige utfordringene som e-handel kan innebære for forbrukerne.

IX. Vitenskap og teknologi

Selskapene bør

1. bestrebe seg på å sikre at deres virksomhet er i samsvar med politikken og planene for vitenskap og teknologi i landene der de driver virksomhet, og eventuelt bidra til å utvikle den lokale og nasjonale evnen til nyskaping,
2. der det lar seg gjøre, innføre i sin forretningsvirksomhet rutiner som muliggjør overføring og rask spredning av teknologi og kunnskap, samtidig som det tas tilbørlig hensyn til vernet av immaterialrettigheter,
3. der det er aktuelt, engasjere seg i vitenskapelig og teknologisk utvikling i vertslandet for å imøtekomme lokale markedsbehov, og sysselsette personell fra vertslandet i vitenskapelig og teknologisk virksomhet og fremme opplæring av dem, samtidig som det tas hensyn til forretningsmessige behov,
4. når det gis tillatelse til bruk av immaterialrettigheter, eller når det overføres teknologi på annet vis, gjøre det på rimelige vilkår og på en måte som bidrar til vertslandets muligheter for bærekraftig utvikling på lang sikt,
5. der det er aktuelt av forretningsmessige grunner, knytte bånd til lokale universiteter og offentlige forskningsinstitusjoner og samarbeide med lokal industri eller foretakssammenslutninger om forskningsprosjekter.

X. Konkurransen

Selskapene bør

1. utføre sin virksomhet på en måte som er i samsvar med alle gjeldende konkurranselover og -forskrifter, samtidig som de tar hensyn til konkurranselovgivningen i alle land der virksomheten kan ha konkurransebegrensende virkning,
2. avstå fra å inngå eller gjennomføre konkurransebegrensende avtaler mellom konkurrenter, herunder avtaler med sikte på

- a) å fastsette priser,
 - b) å utarbeide manipulerte tilbud (tilbud avtalt ved ulovlig anbudssamarbeid),
 - c) å fastsette produksjonsbegrensninger eller produksjonskvoter, eller
 - d) å dele eller dele opp markeder ved å fordele kunder, leverandører, områder eller bransjer avtalepartene imellom,
3. samarbeide med granskende konkurransemyndigheter, i henhold til gjeldende lovgivning og nødvendige sikkerhetstiltak, ved blant annet å gi så raske og fullstendige svar som mulig på anmodninger om opplysninger og å vurdere å ta i bruk tilgjengelige virkemidler, for eksempel å gi avkall på kravet til fortrolig behandling der det er aktuelt, i den hensikt å fremme et effektivt og hensiktsmessig samarbeid mellom granskende myndigheter,
 4. jevnlig fremme bevissthet blant arbeidstakerne om hvor viktig det er å følge alle gjeldende konkurranselover og -forskrifter, og særlig skolere selskapets øverste ledelse med hensyn til forhold som gjelder konkurranse.

XI. Beskatning

1. Det er viktig at selskapene bidrar til de offentlige finansene i vertslandene ved å innbetale skatt til rett tid. Særlig bør selskapene følge skattelover og -forskrifter i landene der de driver virksomhet, både hva lovens bokstav og ånd angår. Å følge lovens ånd innebærer å forstå og følge lovgivers intensjon. Det innebærer ikke at et selskap skal måtte betale mer enn det lovfestede beløp i henhold til en slik fortolkning. Å følge skattereglene består blant annet i å gi relevante myndigheter aktuelle eller lovfestede opplysninger til rett tid for å fastsette hvor mye skatt som skal ilignes i forbindelse med virksomheten, og å tilpasse sin praksis med hensyn til internprising til prinsippet om armlengdes avstand.
2. Selskapene bør se på skattestyling og etterlevelse av skattereglene som viktige elementer i sine tilsynssystemer og overordnede risikostyringssystemer. Selskapsstyrene bør særlig vedta strategier for styring av skatterisiko for å forvise seg om at den økonomiske,

juridiske og omdømmemessige risiko forbundet med beskatning er fullt ut kartlagt og vurdert.

**ENDRING AV OECDs RÅDSVEDTAK OM RETNINGSLINJER FOR
FLERNASJONALE SELSKAPER [C(2000)96/ENDELIG]**

RÅDET,

som viser til overenskomsten av 14. desember 1960 om Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling,

som viser til OECDs erklæring om internasjonale investeringer og flernasjonale selskaper («erklæringen»), der regjeringene i tilsluttede land («tilsluttede land») i fellesskap anbefaler flernasjonale selskaper som driver virksomhet på eller fra deres territorier, å følge retningslinjene for flernasjonale selskaper («retningslinjene»),

som erkjenner at ettersom flernasjonale selskapers virksomhet er verdensomspennende, bør internasjonalt samarbeid i saker som gjelder erklæringen, omfatte alle land,

som viser til Investeringskomiteens mandat, særlig komiteens oppgaver i forbindelse med erklæringen [C(84)171(endelig), fornyet i C/M(95)21],

som viser til rapporten om den første gjennomgangen av 1976-erklæringen [C(79)102(endelig)], rapporten om den andre gjennomgangen av erklæringen [C/MIN(84)5(endelig)], rapporten om 1991-gjennomgangen av erklæringen [DAFFE/IME(91)23] og rapporten om 2000-gjennomgangen av retningslinjene,

som viser til Rådets andre endrede vedtak av juni 1984 [C(84)90], endret juni 1991 [C/MIN(91)7/ANN1] og opphevet 27. juni 2000 [C(2000)96/ENDELIG],

som mener det er ønskelig å forbedre prosedyrene for konsultasjoner i saker som omfattes av disse retningslinjene, og å gjøre retningslinjene mer effektive,

gjør etter forslag fra Investeringskomiteen

FØLGENDE VEDTAK:

I. Nasjonale kontaktpunkter

1. Tilsluttede land skal opprette nasjonale kontaktpunkter for å gjøre retningslinjene mer effektive ved å drive opplysningsvirksomhet, behandle forespørsler og bidra til å løse saker som oppstår i tilknytning til gjennomføringen av retningslinjene i konkrete tilfeller, samtidig som det tas hensyn til den vedlagte prosedyreveiledningen. Næringslivsledere, arbeidstakerorganisasjoner, andre ikke-statlige organisasjoner og andre interesserte parter skal gjøres kjent med at slike muligheter finnes.
2. Nasjonale kontaktpunkter i ulike land skal ved behov samarbeide i alle saker tilknyttet retningslinjene som er av betydning for deres virksomhet. Som hovedregel bør drøftinger være innledet på nasjonalt plan før det tas kontakt med andre nasjonale kontaktpunkter.
3. Nasjonale kontaktpunkter skal møtes jevnlig for å utveksle erfaring og rapportere til Investeringskomiteen.
4. Tilsluttede land skal stille menneskelige og økonomiske ressurser til rådighet for sine nasjonale kontaktpunkter, slik at de kan utføre oppgavene sine på en effektiv måte, samtidig som det tas hensyn til interne budsjettprioriteringer og -rutiner.

II. Investeringskomiteen

1. Investeringskomiteen («Komiteen») skal jevnlig eller på anmodning fra et tilsluttet land holde meningsutvekslinger om saker som omfattes av retningslinjene, og om erfaringen med gjennomføringen av dem.
2. Komiteen skal jevnlig invitere Næringslivets rådgivende komité for OECD (BIAC) og Fagforeningenes rådgivende komité for OECD (TUAC) («de rådgivende organene»), Sivilsamfunnsorganisasjonenes rådgivende komité for OECD (OECD Watch) samt andre internasjonale partnere til å uttrykke sin mening om saker som omfattes av retningslinjene. I

tillegg kan det, på deres anmodning, holdes meningsutvekslinger med de rådgivende organene om disse sakene.

3. Komiteen skal samarbeide med ikke-tilsluttede land i saker som omfattes av retningslinjene, for å fremme ansvarlig næringsliv internasjonalt i samsvar med retningslinjene og for å etablere et felles sett med spilleregler. Den skal også bestrebe seg på å samarbeide med ikke-tilsluttede land som har særlig interesse av retningslinjene og i å fremme de prinsipper og standarder som der er nedfelt.
4. Komiteen skal være ansvarlig for klargjøring av retningslinjene. I konkrete tilfeller som har foranlediget en anmodning om klargjøring, vil de berørte parter få anledning til å uttale seg enten muntlig eller skriftlig. Komiteen skal ikke trekke konklusjoner om enkeltselskapers atferd.
5. Komiteen skal holde meningsutvekslinger om nasjonale kontaktpunkters virksomhet med sikte på å gjøre retningslinjene mer effektive og å fremme funksjonell likeverdighet blant de nasjonale kontaktpunktene.
6. I sitt arbeid for å få retningslinjene til å virke på en mest mulig tilfredsstillende måte skal Komiteen ta tilbørlig hensyn til den vedlagte prosedyreveiledningen.
7. Komiteen skal rapportere jevnlig til Rådet om saker som omfattes av retningslinjene. I sine rapporter skal Komiteen ta hensyn til rapporter fra nasjonale kontaktpunkter, eventuelt også synspunkter kunngjort av de rådgivende organene, OECD Watch, andre internasjonale partnere og ikke-tilsluttede land.
8. Komiteen skal i samarbeid med nasjonale kontaktpunkter arbeide proaktivt for at selskapene i praksis overholder prinsippene og standardene i retningslinjene. Den skal særlig finne fram til muligheter for samarbeid med de rådgivende organene, OECD Watch, andre internasjonale partnere og øvrige interessenter for å oppmuntre til de positive bidrag som flernasjonale selskaper kan gi, innenfor rammen av retningslinjene, til økonomisk, miljømessig og sosial framgang med sikte på å skape en bærekraftig utvikling, og for å bistå dem med å kartlegge og håndtere risiko for negative konsekvenser knyttet til bestemte varer, regioner, sektorer eller næringer.

III. Gjennomgang av vedtaket

Dette vedtak skal gjennomgås jevnlig. Komiteen skal legge fram forslag for dette formål.

Veiledning om prosedyrer

I. Nasjonale kontaktpunkter

De nasjonale kontaktpunktene oppgave er å gjøre retningslinjene mer effektive. Kontaktpunktene skal arbeide i samsvar med kjernekrav for synlighet, tilgjengelighet, åpenhet og ansvarlighet for å fremme målet om funksjonell likeverdighet.

A. Institusjonelle ordninger

I samsvar med målet om funksjonell likeverdighet og om å gjøre retningslinjene mer effektive har de tilsluttede landene frihet til å organisere sine nasjonale kontaktpunkter slik de ønsker, og å søke aktiv støtte fra partene i arbeidslivet, blant annet næringslivet, arbeidstakerorganisasjoner, andre ikke-statlige organisasjoner og andre interesserte parter.

Følgelig skal det nasjonale kontaktpunktet

1. være sammensatt og organisert på en slik måte at det har reelt grunnlag for å kunne håndtere de mange ulike saksområdene som omfattes av retningslinjene, og er i stand til å opptre upartisk og samtidig tilstrekkelig ansvarlig overfor den tilsluttede regjeringen,
2. kunne benytte ulike former for organisering for å nå dette målet. Et nasjonalt kontaktpunkt kan være sammensatt av høyere representanter fra ett eller flere departementer, kan være en høyere statstjenestemann eller et statlig kontor ledet av en embetsmann eller være en gruppe sammensatt av representanter fra ulike organer eller av uavhengige sakkyndige. Representanter fra næringslivet, arbeidstakerorganisasjoner og andre ikke-statlige organisasjoner kan også være med,
3. opprette og opprettholde kontakt med representanter for næringslivet, arbeidstakerorganisasjoner og andre interesserte parter som kan bidra til at retningslinjene virker på en mest mulig tilfredsstillende måte.

B. Opplysningsvirksomhet og publisitet

Det nasjonale kontaktpunktet skal

1. gjøre retningslinjene kjent og tilgjengelig på hensiktsmessige måter, blant annet på Internett og på nasjonale språk. Eventuelle investorer (som ønsker å investere innenlands eller utenlands) bør gjøres kjent med retningslinjene etter behov,
2. øke bevisstheten om retningslinjene og hvordan de skal gjennomføres, blant annet ved samarbeid, der det er aktuelt, med næringslivet, arbeidstakerorganisasjoner, andre ikke-statlige organisasjoner og den interesserte offentligheten,
3. svare på henvendelser om retningslinjene fra
 - a) andre nasjonale kontaktpunkter,
 - b) næringslivet, arbeidstakerorganisasjoner, andre ikke-statlige organisasjoner og offentligheten, og
 - c) regjeringer i ikke-tilsluttede land.

C. Saksbehandling i konkrete tilfeller³

Det nasjonale kontaktpunktet skal bidra til å løse saker som oppstår i tilknytning til gjennomføringen av retningslinjene i konkrete tilfeller, på en upartisk, forutsigbar og rettferdig måte som er i samsvar med prinsippene og standardene i retningslinjene. Kontaktpunktet skal tilby et forum for å drøfte disse spørsmålene og skal hjelpe næringslivet, arbeidstakerorganisasjoner, andre ikke-statlige organisasjoner og andre berørte interessenter med å håndtere sakene på en effektiv måte, til rett tid og i samsvar med gjeldende lover. Når det nasjonale kontaktpunktet gir denne hjelpen, skal det

1. gjøre en første vurdering av om saken som er forelagt kontaktpunktet, berettiger videre gransking, og gi de berørte partene svar,
2. dersom saken berettiger videre gransking, tilby dialog og mekling⁴ for å hjelpe de berørte partene med å løse saken. I slike tilfeller skal kontaktpunktet rådføre seg med partene og eventuelt

³ Konkrete tilfeller omfatter både klage- og dialogsaker samt meklingssaker for kontaktpunktet. Det norske kontaktpunktet har utarbeidet mer detaljerte saksbehandlingsrutiner: http://www.regjeringen.no/upload/UD/Vedlegg/ncp/ncp_prosedyrer_n.pdf

- a) søke råd hos relevante myndigheter og/eller representanter for næringslivet, arbeidstakerorganisasjoner, andre ikke-statlige organisasjoner og aktuelle sakkyndige,
 - b) rådføre seg med det nasjonale kontaktpunktet i det andre landet eller de andre landene som er berørt,
 - c) søke veiledning fra Komiteen dersom det er i tvil om tolkningen av retningslinjene i særlige tilfeller,
 - d) tilby og, dersom de berørte partene samtykker, legge forholdene til rette for konsensusorienterte og ikke-kontradiktoriske løsninger, som forlik eller mekling, for å hjelpe partene med å løse saken,
3. når prosedyrene er fullført, og etter samråd med de berørte partene, gjøre resultatet av prosessen offentlig tilgjengelig, idet det tas hensyn til behovet for å beskytte følsomme forretningsopplysninger og andre interessentopplysninger, ved å avgi
- a) en uttalelse når kontaktpunktet har fastslått at saken ikke berettiger videre behandling. Uttalelsen bør som et minstekrav gjøre rede for saken og grunnene til kontaktpunktets beslutning,
 - b) en rapport når partene er kommet til enighet om saken som er forelagt kontaktpunktet. Rapporten bør som et minstekrav gjøre rede for saken, hvilke prosedyrer kontaktpunktet har igangsatt for å bistå partene, og når det ble oppnådd enighet. Avtalens innhold skal nevnes kun i den grad de berørte parter samtykker til det,
 - c) en uttalelse dersom partene ikke kommer til enighet, eller dersom en part ikke er villig til å delta i prosessen. Uttalelsen bør som et minstekrav gjøre rede for saken, grunnene til at kontaktpunktet har besluttet at den berettiger videre gransking, og hvilke prosedyrer kontaktpunktet har igangsatt for å bistå partene. Kontaktpunktet skal gi anbefalinger om gjennomføringen av retningslinjene i den grad det er behov

⁴ Velvillig mellomkomst

for det, og anbefalingene bør nevnes i uttalelsen. I aktuelle tilfeller kan også grunnene til at partene ikke har greid å komme til enighet, nevnes.

Det nasjonale kontaktpunktet skal underrette Komiteen om utfallet av prosedyrene som benyttes i konkrete tilfeller, og til rett tid,

4. for å gjøre det lettere å løse saken som er forelagt kontaktpunktet, treffe hensiktsmessige tiltak for å beskytte følsomme forretningsopplysninger og andre opplysninger samt andre berørte interessenters interesser i det konkrete tilfellet. Så lenge prosedyrene nevnt i nr. 2 pågår, skal forhandlingene være fortrolige. Dersom de berørte partene, etter at prosedyrene er fullført, ikke er blitt enige om en løsning, står de fritt til å uttale seg om og diskutere saken. Opplysninger og synspunkter som en annen berørt part har lagt fram i løpet av forhandlingene, skal imidlertid fortsatt være fortrolige, med mindre vedkommende part samtykker i at de offentliggjøres, eller dette vil være i strid med bestemmelser i nasjonal lovgivning,
5. dersom det oppstår saker i ikke-tilsluttede land, treffe tiltak for å fremme forståelse av de aktuelle spørsmålene og følge disse prosedyrene der det er aktuelt og praktisk mulig.

D. Rapportering

1. Hvert enkelt nasjonale kontaktpunkt skal rapportere årlig til Komiteen.
2. I rapporten bør det gjøres rede for det nasjonale kontaktpunktets arbeid og resultatet av arbeidet, blant annet saksbehandling i konkrete tilfeller.

II. Investeringskomiteen

1. Komiteen skal behandle anmodninger fra nasjonale kontaktpunkter om hjelp til å utføre oppgavene deres, blant annet der det er tvil om tolkningen av retningslinjene i særlige tilfeller.
2. For å gjøre retningslinjene mer effektive og for å fremme funksjonell likeverdighet blant de nasjonale kontaktpunktene skal Komiteen
 - a) behandle rapportene fra nasjonale kontaktpunkter,

- b) behandle en begrunnet forespørsel fra et tilsluttet land, et rådgivende organ eller OECD Watch om et nasjonalt kontaktpunkt oppfyller sine plikter ved håndteringen av konkrete saker,
 - c) vurdere å avgi en klargjøring når et tilsluttet land, et rådgivende organ eller OECD Watch inngir en begrunnet forespørsel om et nasjonalt kontaktpunkt har tolket retningslinjene korrekt i konkrete tilfeller,
 - d) etter behov gi anbefalinger for å forbedre de nasjonale kontaktpunktenes virkemåte og gjennomføringen av retningslinjene,
 - e) samarbeide med internasjonale partnere,
 - f) samarbeide med interesserte ikke-tilsluttede land i saker som omfattes av retningslinjene, og om gjennomføringen av dem.
3. Komiteen kan søke og vurdere råd fra sakkyndige i alle saker som omfattes av retningslinjene. Den skal fastsette egnede prosedyrer for dette formål.
4. Komiteen skal utføre oppgavene sine på en effektiv måte og til rett tid.
5. Under utøvelsen av sine oppgaver skal Komiteen bistås av OECDs sekretariat, som under Investeringskomiteens overordnede tilsyn og i samsvar med organisasjonens arbeids- og budsjettprogram skal
- a) fungere som en informasjonssentral for nasjonale kontaktpunkter som har spørsmål om hvordan retningslinjene kan gjøres kjent og gjennomføres,
 - b) innhente og gjøre offentlig tilgjengelig relevante opplysninger om aktuelle trender og nye metoder med hensyn til de nasjonale kontaktpunktenes opplysningsvirksomhet og gjennomføringen av retningslinjene i konkrete tilfeller. Sekretariatet skal utarbeide felles rapporteringsformater med sikte på å opprette og vedlikeholde en moderne database over konkrete saker, og skal gjennomføre jevnlige analyser av disse sakene,

- c) legge til rette for gjensidig erfaringsutveksling, deriblant frivillig evaluering av andre kontaktpunkter, for kapasitetsbygging og for opplæring, særlig av nasjonale kontaktpunkter i nye tilsluttede land, i hvordan retningslinjene skal gjennomføres, blant annet for å gjøre dem kjent og å legge til rette for forlik og mekling,
- d) der det er aktuelt, bidra til samarbeid mellom nasjonale kontaktpunkter, og
- e) gjøre retningslinjene kjent i aktuelle internasjonale fora og møter og støtte nasjonale kontaktpunkter og Komiteen i deres arbeid for å øke bevisstheten om retningslinjene blant ikke-tilsluttede land.